

Stichting Marres, huis voor hedendaagse cultuur

Geadviseerd subsidiebedrag: € 797.350

Gevraagd subsidiebedrag: € 797.350

Over de instelling

Stichting Marres, huis voor hedendaagse cultuur (hierna: Marres), beeldende kunst, presentatie-instellingen, Maastricht

Marres wil de rijkdom van hedendaagse kunst onderzoeken, bevragen en tonen middels tentoonstellingen, publicaties en een veelzijdig publieks- en educatieprogramma. Met beeldende kunst als vertrekpunt werkt de instelling graag met vernieuwende (internationale) kunstenaars die zich op het grensgebied van andere kunstdisciplines begeven, zoals dans, performance, literatuur en muziek. Ook richt zij zich op kunstenaars die werken buiten het dominante discours, bijvoorbeeld omdat zij te boek staan als amateur of outsider, of nog niet 'gearriveerd' zijn. Het programma van Marres richt zich op drie pijlers: grote integrale installaties waarmee kunstenaars het gehele gebouw overnemen, talentontwikkeling voor beginnende curatoren en jonge makers, en publieksparticipatie, gebaseerd op het in 2013 gestarte, doorlopende onderzoek naar zintuiglijkheid, ervaring en de taal van het lichaam. Existentiële vragen over 'de direct geleefde ervaring' lopen als rode draad door alle pijlers en programmaonderdelen. Marres streeft ernaar grote maatschappelijke thema's persoonlijk en concreet te verbeelden, niet conceptueel of op afstand. Als enige overgebleven kunstinstelling in de regio die zich uitsluitend richt op experimentele beeldende kunsten en verwante disciplines fungeert Marres als kennisinstituut voor andere kunsthuisen, musea en onderwijsinstellingen die hulp zoeken in de vorm van expertise en programma.

Subsidieadvies

De aanvraag voldoet aan de eisen als bedoeld in artikel 3.33 van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid.

De Raad voor Cultuur (hierna: raad) adviseert Stichting Marres, huis voor hedendaagse cultuur een subsidiebedrag toe te kennen van € 797.350.

Beoordeling

Artistieke/inhoudelijke kwaliteit van de kernactiviteiten

Terugkijkend op de subsidieperiode 2021 - 2024 heeft Marres het thema zintuiglijkheid, dat sinds 2013 als uitgangspunt fungeerde, levendig gehouden door het op te rekken en minder expliciet in haar tentoonstellingsprogramma te

adresseren. Lichamelijkheid werkte door in de wijze van presenteren, waarbij de bezoeker werd uitgedaagd de kunstwerken en de per tentoonstelling getransformeerde ruimtes actief en alert te ontdekken, maar speelde ook een rol in de crossdisciplinaire programmering met muziek en performances. Andere positieve ontwikkelingen waren dat Marres meer met gastcuratoren is gaan werken, dat kunstenaars veelsoortige samenwerkingen aangingen (bijvoorbeeld met ambachtslieden) en dat de aandacht voor alternatieve praktijken dankzij *outsider art* en kunst uit India, Zuid-Afrika en Zuid-Amerika werd verruimd.

In de aanvraag voor de subsidieperiode 2025 – 2028 werkt Marres haar artistieke programma helder en tot de verbeelding sprekend uit, daarbij voortbordurend op de thematiek die zij eerder hanteerde. Binnen de drie pijlers kiest ze duidelijk voor verdieping. Onderscheidend zijn de experimentele installaties die door hun onderzoekende vorm en immersieve karakter inspelen op de zintuiglijke ervaring en bezoekers er middenin plaatsen. Zo veranderde het huis van Marres al in een dichtbegroeide jungle, een beschilderd stadspaleis of een verlaten daklandschap. Voor de komende periode beschrijft Marres veelbelovende samenwerkingen met vernieuwende makers. In 2025 kan de installatie van de Mexicaanse kunstenaar Alejandro Galván een prikkelende ontmoeting in het huis teweegbrengen met zijn levensgrote werken, geschilderd vanuit het perspectief van de grootste sloppenwijk van Mexico-Stad. In 2026 wil het Nederlandse kunstenaarsduo Leopold & Emmen op filmische wijze een ‘huis in oorlogstijd’ onderzoeken als plek waarin ook onder extreme omstandigheden een manier moet worden gevonden om samen te leven. De plannen zijn spannend, divers en maken nieuwsgierig.

Onveranderd fris en sterk blijft het talentontwikkelingsconcept ‘Currents’, gericht op beginnende curatoren en jonge kunstenaars in de Euregio. Dit programma zorgt voor tentoonstellingen gemaakt door nieuwe stemmen. Ook krijgen de deelnemers coaching in het voorbereiden van *artist talks*, *fair practice*, het produceren en presenteren van hun werk en het vormen van een internationaal netwerk. Dit vindt de raad van belang in hun eerste (kwetsbare) periode na de kunstacademie. Voor de komende periode heeft Marres als nieuwe partner kunstinstituut Jester in het Belgische Genk (nadat kunstencentrum Z33 in Hasselt door bezuinigingen zijn partnerschap moest opgeven). Ze zoekt nog naar een Duitse partner in Noordrijn-Westfalen. Dit juicht de raad toe; qua middelen, kennis en netwerk is het een interessante regio voor culturele uitwisseling, zeker ook voor startende curatoren en kunstenaars.

Talentontwikkeling gebeurt ook op andere fronten. Met ‘Rooms’ richt Marres zich op de performancekunst. Makers worden uitgenodigd om speciaal voor dit festivalprogramma nieuwe performances te ontwikkelen. Ook is er nazorg, door te kijken naar geschikte volgende locaties voor hun werk. Vanaf 2025 zal Marres het festival samen met vier partners uitbreiden: VIA ZUID

(talentontwikkelingsorganisatie voor Limburg, gevestigd in Maastricht), FASHIONCLASH (Maastricht), de Brakke Grond (Amsterdam) en Dansateliers (Rotterdam). Het Gieskes-Strijbis Fonds steunt 'Rooms' driejarig tot en met 2026.

De raad vindt de 'Limburg Biënnale' een mooi initiatief. Hiermee biedt Marres amateurs samen met professionele kunstenaars een podium. Via een *open call* en mailings aan specifieke doelgroepen kan iedereen hiervoor werk inzenden. Een juryteam van professionele kunstenaars/curatoren maakt een selectie uit de geanonimiseerde inzendingen, waarna zij elk in een kamer van Marres hun selectie tonen in samenhang met eigen werk. Dankzij een coproductie met cultuurhuis Odapark in Venray wordt vanaf 2024 een deel van het aanbod uitgebreid in Noord- en Midden-Limburg. Ook wil Marres de betrokkenheid van Limburgse sponsors en overheden bij de biënnale vergroten, een trainingsprogramma starten en een virtuele kamer toevoegen. De raad is benieuwd naar de concrete uitkomsten.

In 2025 wil Marres een digitaal trainingshuis opzetten. Allereerst om jonge kunstenaars te ondersteunen met online verhalen, oefeningen en coaching. In een pilot voor de 'Limburg Biënnale' in 2024 ontwikkelt de instelling een aantal korte instructiefilms voor de beginnende kunstenaar. De raad vindt het digitale trainingshuis een interessant idee, al lijkt de ondersteuning in de vorm van online content wat eendimensionaal. Naar zijn idee leren mensen bij het ontwikkelen van vaardigheden juist door uitwisseling van elkaar.

Marres verbindt zich in haar artistieke programma met (inter)nationale kunstenaars en gastcuratoren. Bij de grote integrale installaties zijn vaak internationale samenwerkingspartners betrokken. Marres verwacht in de komende jaren samen te werken met Kadiste (Parijs), Automatica (Rio de Janeiro) en KANAL (Brussel).

Maatschappelijke betekenis

In de subsidieperiode 2021 - 2024 kwam de maatschappelijke betekenis van Marres sterk tot uiting in de verbindende plek die zij innam; ze werkte op alle onderdelen van haar activiteitenprogramma (tentoonstellingen, talentontwikkeling, educatie) samen met partners uit het culturele, onderwijs- en maatschappelijke domein, op lokaal en (inter)nationaal niveau. De raad vindt het interessant dat de instelling zich steeds meer is gaan profileren als een 'sociaal-educatief huis' voor ontmoeting en ontwikkeling. Om diversiteit en inclusie binnen het programma nog beter te waarborgen, scherpte Marres haar koers aan. Mede door de hoge werkdruk was de relatief kleine organisatie wel kwetsbaar.

In haar activiteitenprogramma voor de subsidieperiode 2025 - 2028 kiest Marres ervoor grote universele thema's zoals de klimaatcrisis, ongelijkheid en identiteit,

via kunst(enaars) persoonlijk navoelbaar te maken. Dit vindt de raad relevant. Deze benadering kan zorgen voor herkenning bij het publiek, en voor een bredere maatschappelijke waardering van kunst.

Marres is goed geworteld in de regio. Zij heeft niet alleen een uitgebreid en duurzaam netwerk van culturele partners in Maastricht en Limburg, maar ook veel onderwijspartners, van basisscholen tot universiteit. Zo dragen Comenius en Maastricht University bij aan het academische programma 'Senses-Based Learning' en Erasmus+ aan het Europese programma 'SenseSquared'. De raad erkent de belangrijke rol van Marres als kennisinstituut voor andere kunst- en onderwijsinstellingen in Maastricht en Limburg.

De raad is ook positief over het diversiteitsbeleid van Marres. De instelling werkt met een divers en gelaagd programma. Hierbinnen creëert ze ruimte voor vernieuwende (internationale) kunstenaars wier werk zich bevindt op het snijvlak van beeldende kunst en andere kunst disciplines, en die deels buiten de gevestigde culturele orde opereren. Belangrijke samenwerkingspartners naast de culturele instellingen en de onderwijsinstellingen zijn de welzijnsorganisaties, waaronder Stichting Quiet (voor mensen die leven in armoede), woonzorgcentrum de Beyart, Stichting Met Je Hart (voor eenzame ouderen) en asielzoekersopvangorganisatie COA. Met hen ontwikkelt Marres kleinschalige en duurzame communityprojecten (zie 'Toegankelijkheid'). Marres beschrijft tot slot ook voldoende hoe ze de Code Diversiteit & Inclusie toepast met betrekking tot haar personeel/medewerkers. Ze licht (kort) toe dat het kernteam diverser en inclusiever is geworden qua culturele achtergrond, nationaliteit en seksuele oriëntatie. Bij de werving van nieuwe medewerkers zijn de ervaring of opleidingsgeschiedenis van een sollicitant minder doorslaggevend dan het nieuwe perspectief dat diegene kan toevoegen aan het bestaande team.

Marres gaat in de aanvraag voldoende in op de toepassing van de kernwaarden uit de Fair Practice Code, zoals solidariteit, duurzaamheid en vertrouwen. Aspecten als gelijke behandeling, scholing en welzijn van personeel in het licht van een gezonde bedrijfsvoering op de lange termijn krijgen uitgebreid aandacht, evenals sociale veiligheid. Het beleid aangaande sociale veiligheid wordt geborgd door een gedragscode, een vertrouwenspersoon in de raad van toezicht en een externe vertrouwenspersoon. Een van de vaste medewerkers heeft een opleiding Fair Care afgerond. Marres beschrijft uitgebreid hoe ze eerlijke beloning voor personeel/medewerkers nastreeft. Zij volgt de Richtlijn functie- en loongebouw voor presentatie-instellingen en de Richtlijn Kunstenaarshonoraria.

Toegankelijkheid

Marres deed in de subsidieperiode 2021 - 2024 actief en doorlopend aan publieksonderzoek, wat de raad waardeert. Hieruit bleek dat de instelling met haar events een relatief jonger en diverser publiek wist te trekken en dat ze met

haar tentoonstellingen een traditioneel, wat ouder publiek bereikte. Nog enigszins zoekend gaf Marres lichamelijk waarnemen en leren steeds duidelijker een plek in de publieksbenadering en -beleving. Zij zette volop in op educatie, met programma's op allerlei onderwijsniveaus, workshops, rondleidingen en publieksbegeleiders. Ook spande Marres zich in om mensen persoonlijk te betrekken bij haar publieksprogramma, waarin participatie centraal staat. Zoals met het communityproject 'De Onzichtbare Collectie', een groeiende verzameling audioverhalen van mensen van alle leeftijden en achtergronden die hun kunstervaring over één specifiek kunstwerk delen. De verhalen worden ingesproken in de moedertaal van de verteller.

In de subsidieperiode 2025 - 2028 wil Marres een nog diverser en inclusiever publiek trekken. De raad leest in de aanvraag een oprechte inspanning om de publieksbenadering goed in te steken vanuit de regionale demografie. Marres heeft concrete plannen om haar toegankelijkheid voor het publiek te vergroten. Zij beschrijft duidelijk op welke vier deels overlappende doelgroepen zij zich de komende periode zal richten en waarom. De raad vindt het een compliment waard dat de instelling zich daarbij nadrukkelijk inzet om ook nieuw publiek te bereiken: een zeer diverse groep mensen die (nog) geen vanzelfsprekende belangstelling heeft voor de hedendaagse kunst. Marres zal in haar communityprogramma's opnieuw samenwerken met maatschappelijke partners om specifieke doelgroepen te bereiken. Dat zij het eigenaarschap van deelnemers van haar participatieprogramma's verder wil vergroten, is te prijzen. Zo wordt bijvoorbeeld het project 'De Onzichtbare Collectie' verdiept door de ouderen die verhalen inspreken in contact te brengen met basisschoolleerlingen die hun ingesproken verhalen gaan verbeelden. De raad had graag meer gelezen over de manier waarop dit vorm gaat krijgen.

Nieuw is dat Marres op de vrijdagavond gratis zal opengaan met speciale activiteiten, onder andere voor een jong en divers uitgaanspubliek en mensen met een kleine beurs. Ook wil ze graag een lift realiseren in het monumentale huis om dit toegankelijker te maken voor mindervalide mensen. Hiervoor is de instelling echter afhankelijk van de pandeigenaar, de gemeente Maastricht. De raad hoopt dat er voldoende middelen zullen worden gevonden voor de noodzakelijke verbouwing van het huis tot een inclusievere plek. Op termijn wil Marres hieraan ook zelf bijdragen.

De raad heeft lof voor het uitgebreide publieks- en educatieprogramma van Marres. Uit haar aanvraag blijkt dat ze scherp aanvoelt waar verschillende groepen behoefte aan hebben en wat ervoor nodig is om ze, samen met maatschappelijke partners, welkom te heten in het huis. Voor scholieren en studenten ontwikkelt Marres lespakketten op maat. Zij geeft ook educatieve workshops en docententrainingen. In het naschoolse programma 'Extended' ontwikkelen jongeren van 14 tot 21 jaar, afkomstig van de leerniveaus vmbo tot

wetenschappelijk onderwijs, vier maanden lang maatschappelijk georiënteerde kunstprojecten. Zij krijgen begeleiding van een coach en supervisor van Marres en de postacademische instelling Van Eyck in Maastricht. De raad vindt dit een mooi samenwerkingsproject, waarvan de resultaten onder andere worden getoond op scholen en in het gebouw van Marres.

Bedrijfsmatige gezondheid

Op basis van de kengetallen (liquiditeit, solvabiliteit en weerstandsvermogen) in de jaarrekening 2022 constateert de raad dat Marres financieel gezond is. In de subsidieperiode 2021 - 2024 wist de instelling goede private fondsen aan te trekken voor verschillende activiteiten. Voor de subsidieperiode 2025 - 2028 blijft de financieringsmix grotendeels gelijk.

Marres heeft een sluitende begroting ingediend voor 2025 - 2028. Wel had de raad graag een duidelijker uitleg gelezen over het feit dat de meerjarenbegroting uitgaat van een jaarlijkse lichte afname van de totale omzet, terwijl Marres in de toelichting op de begroting aangeeft in te zetten op een groei in activiteiten, het aantal bezoekers en publieksinkomsten.

De instelling heeft een uitgebreide risico-inventarisatie opgesteld die tweejaarlijks wordt herzien. Er is een bescheiden reserve opgebouwd om kleinere financiële risico's op te vangen zonder dat het reguliere programma in gevaar komt. Ook kunnen eventueel ontstane tekorten bij de meest kostbare tentoonstellingen worden gecompenseerd door besparingen op latere projecten. Deze realistische strategie geeft de raad vertrouwen.

Marres heeft een mix van vast (3,2 fte) en tijdelijk personeel (2,8 fte). Daarnaast huurt ze zzp'ers in en maakt ze gebruik van vrijwilligers. Marres wil haar team in 2025 uitbreiden met twee nieuwe medewerkers voor productie en het digitale programma. Deze groei tot in totaal 7,15 fte lijkt de raad van belang gezien de hoge werkdruk bij de organisatie.

In haar aanvraag gaat Marres ook uitvoerig in op de wijze waarop ze de principes uit de Governance Code Cultuur transparant toepast. In een bestuursreglement zijn de wederzijdse taken, verantwoordelijkheden en protocollen in geval van conflicten of (vermeende) belangenverstremming vastgelegd. Dit vormt de basis voor de jaarlijkse zelfevaluatie van de raad van toezicht en diens jaarlijkse evaluatiegesprek met de directeur-bestuurder. Eens in de drie jaar vindt ook een zelfevaluatie met een externe deskundige plaats.

Geografische spreiding

Marres is gevestigd in Maastricht. Binnen de categorie Presentatie-instellingen zijn er meer aanvragers dan beschikbare plekken. Een goede geografische

spreiding kan worden gerealiseerd op basis van afweging van de vestigingsplaats van de aanvragers.